

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GINKLŲ IR ŠAUDMENŲ KONTROLĖS
ĮSTATYMO NR. IX-705 13, 17 IR 30 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIVP-2654**

2023 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2023 m. gegužės 15 d. sprendimo Nr. SV-S-930 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pritarti Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo Nr. IX-705 13, 17 ir 30 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-2654 (toliau – Įstatymo projektas) tikslui stiprinti visuomenės atsparumą ir pilietinę valią, kad kiekvienas ginklą turintis ir juo naudotis mokantis pilietis įgytų pilietinio pasipriešinimo žinių ir praktinių įgūdžių, žinotų savo vietą ir vaidmenį šalies gynybos sistemoje, tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui tobulinti Įstatymo projektą atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

1.1. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą, įstatymų leidėjas, vykdydamas pareigą nustatyti leidimų įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis išdavimo ir panaikinimo sąlygas ir tvarką, turi sudaryti prielaidas užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, ginti žmogaus teises ir laisves, todėl įstatyme turi nustatyti tokias ginklų ir šaudmenų ribojimo priemones, kuriomis būtų sudarytos prielaidos riboti šios teisės turėjimą visais tais atvejais, kai esama pagrindo manyti, kad asmuo, turėdamas šią teisę, galėtų kelti pavojų visuomenės saugumui, viešajai tvarkai (Konstitucinio Teismo 2023 m. kovo 15 d. nutarimas Nr. KT30-N3/2023). Pabrėžtina, kad tiek įstatymų leidėjas, tiek Konstitucinis Teismas, analizuodamas Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme (toliau – keičiamas įstatymas) įtvirtintas leidimų laikyti ar leidimų nešiotis ginklus išdavimo sąlygas, jas sieja su pavojaus visuomenės saugumui eliminavimu, kuris gali kilti asmeniui naudojantis ginklu. Pilietinio pasipriešinimo kursų tikslas – įgyti pilietinio pasipriešinimo žinių, žinoti savo vietą ir vaidmenį šalies gynybos sistemoje, todėl šių kursų išklašymas nesąlygoja galimo pavojaus visuomenės saugumui užkirtimo dėl ginklų ir šaudmenų turinčio asmens veikimo, taip pat nesudaro prielaidų didesniai visuomenės saugumui ar viešosios tvarkos užtikrinimui leidimų laikyti ar leidimų nešioti ginklus išdavimo kontekste. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina Įstatymo projekte pareigą išklašyti pilietinio pasipriešinimo kursą sieti ne su leidimų laikyti ar leidimų nešioti ginklus išdavimu, o su A ir B kategorijų ginklų savininko, valdytojo, naudotojo pareigomis, atitinkamai keičiant keičiamo įstatymo 30 straipsnio 1 dalį.

1.2. Pagal keičiamo įstatymo 13 straipsnio 15 dalį pilietinio pasipriešinimo kursą privalėtų išklaustyti nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, Lietuvos Respublikoje įregistruoti juridiniai asmenys, Lietuvos bankas, Europos fiziniai ir Europos juridiniai asmenys, taip pat jų darbuotojai. Pagal keičiamo įstatymo 2 straipsnio 8 dalį Europos fizinis asmuo yra Lietuvos Respublikos ar kitos Europos Sąjungos valstybės narės, ar Europos ekonominės erdvės valstybės pilietis arba kitas fizinis asmuo, kuris naudojasi Europos Sąjungos teisės aktuose jam suteiktomis laisvo judėjimo valstybėse narėse teisėmis. Pagal keičiamo įstatymo 2 straipsnio 9 dalį Europos juridinis asmuo yra Lietuvos Respublikoje ar kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, ar Europos ekonominės erdvės valstybėje įsteigtas juridinis asmuo, kita organizacija arba jų padalinys. Pagal keičiamo įstatymo 2 straipsnio 49 dalį nuolatinis Lietuvos Respublikos gyventojas yra Lietuvos Respublikos pilietis arba Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi Europos Sąjungoje turintis fizinis asmuo, kuris Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka yra deklaravęs gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje (išskyrus Lietuvos Respublikos pilietybės neturinčius Rusijos Federacijos ar Baltarusijos Respublikos piliečius). Taigi pagal Įstatymo projekte siūlomą teisinį reguliavimą pilietinio pasipriešinimo kursą privalėtų išklaustyti ne tik Lietuvos Respublikos piliečiai, bet ir asmenys, kurie neturi Lietuvos Respublikos pilietybės. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 139 straipsnio 1 dalį Lietuvos valstybės gynimas nuo užsienio ginkluoto užpuolimo – kiekvieno Lietuvos Respublikos piliečio teisė ir pareiga. Konstitucinio Teismo 2009 m. rugsėjo 24 d. nutarime (bylos Nr. 16/2009) konstatuota, kad pagal Konstituciją kai kurias pareigas turi tik Lietuvos Respublikos piliečiai: pareigą ginti Lietuvos valstybę nuo užsienio ginkluoto užpuolimo (Konstitucijos 139 straipsnio 1 dalis), pareigą atlikti karo ar alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą (Konstitucijos 139 straipsnio 2 dalis). Atsižvelgus į tai, siūlymas nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuriuo Lietuvos Respublikos pilietybės neturintys asmenys taip pat būtų įpareigojami išklaustyti pilietinio pasipriešinimo kursą, nėra pagrįstas. Kadangi Konstitucija ir kiti įstatymai nedraudžia Lietuvos Respublikos pilietybės neturintiems asmenims ginti Lietuvos valstybę nuo užsienio ginkluoto užpuolimo, siūlytina keičiamo įstatymo 30 straipsnyje nustatyti šių asmenų, kurie yra A ar B kategorijų ginklų savininkai, valdytojai, naudotojai, teisę, o Lietuvos Respublikos piliečiams pareigą išklaustyti pilietinio pasipriešinimo kursą.

1.3. Siūlytina keičiamo įstatymo 13 straipsnio 15 dalyje atsisakyti reikalavimo juridiniams asmenims išklaustyti pilietinio pasipriešinimo kursą, kadangi toks reikalavimas šių asmenų atžvilgiu negalėtų būti įgyvendintas. Be to, juridiniai asmenys savo darbuotojams A arba B kategorijos ginklų galės perduoti atitinkamoms pareigoms vykdyti, tik jei šie darbuotojai turės asmeniškai gautą leidimą nešioti A ar B kategorijos ginklą.

1.4. Keičiamo įstatymo 17 straipsnio 5 dalyje nustatoma, kad profesinės karo tarnybos kariams ir kariams savanoriams, kitiems savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kariams, taip pat šauliams, pateikusiems šaulio pažymėjimą, nereikia išklaustyti pilietinio pasipriešinimo kurso. Atkreiptinas dėmesys, kad šaulio pažymėjimas turėtų būti pateikiamas vadovaujantis keičiamo įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 5 punktu, todėl šiuo atžvilgiu siūloma nuostata yra perteklinė. Pažymėtina, kad į atsargą išleisti kariai dar 10 metų tarnauja aktyviajame kariuomenės personalo rezerve. Šios tarnybos metu kariai šaukiami į mokymus ir pratybas, taip pat karo padėties metu, paskelbus mobilizaciją ar kitais Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatyme nustatytais atvejais šaukiami į karo tarnybą, atlikti jiems nustatytų užduočių. Taip pat

atkreiptinas dėmesys, kad į atsargą išleisti kariai perkeliama į parengtąjį kariuomenės personalo rezervą ir prireikus gali būti pašaukti į karinę tarnybą. Todėl atsargos kariams neturėtų būti nustatoma pareiga išklausti pilietinio pasipriešinimo kursą.

1.5. Siekiant teisėkūros efektyvumo ir mažinti Vyriausybės priimamų teisės aktų skaičių bei atsižvelgiant į tai, kad pagal Nacionalinės darbotvarkės „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. gegužės 17 d. nutarimu Nr. XIV-1102 „Dėl Nacionalinės darbotvarkės „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“ patvirtinimo“, 7.1 papunkčio nuostatas Lietuvos Respublikos piliečių rengimą pilietiniam pasipriešinimui pagal kompetenciją įgyvendina Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Lietuvos kariuomenė, Lietuvos šaulių sąjunga, kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, įtraukiamos nevyriausybines organizacijos ir kad, bendradarbiaudamos su valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis bei nevyriausybėmis organizacijomis, Lietuvos kariuomenė organizuoja ir vykdo piliečių rengimą ginkluotam pilietiniam pasipriešinimui, o Lietuvos šaulių sąjunga organizuoja ir vykdo piliečių rengimą neginkluotam pilietiniam pasipriešinimui, siūlytina Įstatymo projekte nustatyti, kad pilietinio pasipriešinimo kurso išklauosymo tvarką nustato krašto apsaugos ministras arba jo įgaliota institucija.

1.6. Atsižvelgiant į šio nutarimo 1.5 papunktį, taip pat į tai, kad keičiamam įstatymui įgyvendinti įgyvendinamuosius teisės aktus turės priimti ne Vyriausybė, bet Lietuvos policijos generalinis komisaras, siūlytina Įstatymo projekto 4 straipsnio 2 dalyje nustatyti, kad keičiamo įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus priima krašto apsaugos ministras arba jo įgaliota institucija ir Lietuvos policijos generalinis komisaras.

2. Atkreipti Seimo dėmesį į tai, kad š. m. rudenį planuojama, jog pradės veikti nuotolinių mobilizacijos, priimančiosios šalies paramos ir pilietinio pasipriešinimo mokymų platforma, administruojama Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento prie Krašto apsaugos ministerijos. Ši platforma bus naudojama ir baziniam ginklų savininkų rengimui pilietinio pasipriešinimo klausimais. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, jog papildomo finansavimo keičiamam įstatymui įgyvendinti nereikės, o ginklų savininkų rengimas pilietiniam pasipriešinimui bus organizuojamas iš Krašto apsaugos ministerijai skirtų valstybės biudžeto lėšų – 20 tūkst. ginklų savininkų pilietinio pasipriešinimo kurso išklauosymas per metus kainuos apie 20 tūkst. Eur.

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras